

מרכז אדוה

מעני דיור לנשים נפגעות אלימות במשפחה בישראל וב-OECD

סקירה משווה

ירון הופמן-דישון, נונה גולן, תהילה שרעבי

נובמבר 2024

לימות במשפחה היא סיבה עיקרית לחוסר ביטחון בדיוור לנשים וילדיהן. נשים שחוות אלימות במשפחה סובלות לעיתים רבות מניתוק ממשאבים כספיים על ידי בני זוגן המתעללים, מה שמונע מהן להשיג קורת גג בטוחה. אלימות אינה רק מובילה להיעדר ביטחון בדיוור, אלא יכולה גם להיות תוצאה שלו – נשים הנעדרות קורת גג יציבה חשופות יותר לסיכון לאלימות וניצול.

לפי נתוני משטרת ישראל, בשנת 2022 נפתחו כ-11,500 תיקים בגין עבירות אלימות בין בני זוג, ועוד כ-5,000 תיקים בגין איומים בין בני זוג. ברוב המוחלט של תיקים אלו, הקורבנות הן נשים (89% מהתיקים) והחשודים הם גברים (86%). בשנה זו, כ-23% מתיקי עבירות האלימות והאיומים בין בני זוג, הסתיימו בהגשת כתב אישום. השאר, כ-77% מכלל התיקים נסגרו בשל חוסר ראיות (79% מהתיקים שנסגרו), בשל אי התאמה של נסיבות העניין להעמדה לדין או לחקירה (17% מהתיקים שנסגרו), או בשל סיבות נוספות.¹ יש להדגיש שנתונים אלו אינם משקפים את כלל מקרי האלימות במשפחה, אלא רק את המקרים שדווחו למשטרה.

עבור נשים הסובלות מאלימות בביתן – היעדר דיוור זמין, הולם ובר השגה מאלץ אותן לעמוד בפני בחירה בלתי אפשרית: להישאר במעגל האלימות או להישאר ללא קורת גג. אלא שעבור נשים רבות, הבריחה מאלימות משמעותה אובדן הבית ומקום המגורים. נשים שחוו אלימות בביתן נאלצות פעמים רבות לעמוד בעלויות כבדות, לרבות מימון הטיפול בצרכים הבריאותיים, הפיזיים, החברתיים והנפשיים שלהן ושל ילדיהן, ונדרשות לשם כך להבטיח לעצמן הכנסה שתאפשר להן לחיות באופן עצמאי מהגבר האלים, להבטיח את רווחת הילדים ולממן את תחזוקת ביתן הנוכחי או החדש.²

משרד הרווחה מפעיל מספר מענים על מנת לספק מחסה זמני לנשים נפגעות אלימות וילדיהן, שאינן יכולות להישאר בביתן בשל סכנה פיזית או נפשית. מענה אחד הוא המקלט המשמש כפתרון חירומי, ומספק הגנה לתקופה של כשלושה חודשים עד שנה. נכון לסוף שנת 2023 פעלו בישראל 17 מקלטים, שבהם יכולות לשהות בו זמנית כ-200 נשים וכ-400 ילדים.³ לפי נתוני משרד הרווחה, בשנת 2022 שהו במקלטים לאורך השנה 747 נשים ו-1,144 ילדים.⁴

בדיון שהתקיים בוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי בכנסת בחודש יוני 2023, ציין משרד הרווחה כי בתקופות מסוימות נוצר מחסור במקום במקלטים, בפרט במקלטים המיועדים לנשים דתיות וחרדיות, בשל המספר הנמוך של מקלטים המיועדים לאוכלוסיות אלו. משתתפות אחרות

1 מרכז המידע והמחקר של הכנסת, נובמבר 2023. [נתונים על אלימות כלפי נשים](#).
2 יעל חסון, ירון הופמן-דישון ותהילה שרעבי, מאי 2023. [בית משלך: אי-שוויון מגדרי בדיוור](#). מרכז אדוה.
3 שם.
4 משרד הרווחה והבטחון החברתי, יוני 2024. [דוח סטטיסטי לשנת 2022: מקבלי שירות במחלקות לשירותים חברתיים, כוח אדם ומקבלי מגוון מעני המשרד](#). עמ' 23.

בדיון ציינו כי ישנו מחסור במקום במקלטים המתאימים לאימהות לילדים מתבגרים. עם זאת, משרד הרווחה ציין כי במקרים החריגים שבהם התפוסה במקלטים היתה מלאה, הופנו נשים ליחידות דיוור במתחמי פנימיות בהפרדה מלאה, עד למציאת מקום במקלט.⁵

בנוסף למקלטי החירום, מפעיל משרד הרווחה דירות מעבר, המיועדות לנשים נפגעות אלימות שיוצאות מהמקלטים. השהות בדירות המעבר היא לתקופה של בין חצי שנה לשנה, והיא כוללת גם סיוע ותמיכה בהכנה לחיים עצמאיים, לרבות סיוע במציאת תעסוקה, הכשרה מקצועית ולימודים. נכון לשנת 2023 פעלו בישראל 21 דירות מעבר, שבאמצעותן ניתן היה לסייע בו זמנית ל-42 נשים נפגעות אלימות ולילדיהן. מ-2019 עד 2022 שהו בדירות אלו 60 נשים בממוצע בשנה.⁶

בעוד מקלטים נחשבים למענה חירום ודירות המעבר למענה זמני וקצר טווח, המענים הניתנים לנשים נפגעות אלימות בכל הנוגע לדיוור לטווח בינוני וארוך, מוגבלים למדי.

באפריל 2024 הגישו מרכז אדוה, פורום הדיוור הציבורי וקרן אברט נייר עמדה לוועדה לקידום מעמד האישה בנושא: **סיוע בדיוור ליוצאות מקלטים ונפגעות אלימות במשפחה**. מסמך זה הראה כי בהיעדר מדיניות שתייצר חלופות ומענים מתחום הדיוור לנשים נפגעות אלימות ולילדיהן, נשים רבות נאלצות להמשיך ולהתגורר בבית שהפך למסוכן.⁷

לאור העובדה שבישראל אלימות במשפחה אינה מהווה קריטריון זכאות לדיוור הציבורי, מענה הדיוור העיקרי המוענק כיום לנשים נפגעות אלימות ניתן בצורה של מענקי סיוע בשכר דירה ממשרד השיכון. לפי האמור בנהלי משרד הבינוני והשיכון, זכאיות לקבלת סיוע זה הן נשים ששהו במקלט, נשים שהיו זכאיות למקלט אך לא יכלו לממש את זכאותן מסיבות שאינן **תלויות בהן**, ונשים שהוצא להן צו הגנה או צו הרחקה לבן זוגן ולמרות זאת אינן יכולות להישאר בביתן.⁸ הסיוע ניתן לתקופה של עד שלוש שנים, כאשר בשנה הראשונה הוא ניתן במסלול מהיר, ללא בחינת בעלות על דירה. המשך קבלת הסיוע מותנה בהוכחת זכאות, המחייבת את האישה הנפגעת להראות כי היא "חסרת דירה" בהתאם להגדרת משרד השיכון. לפי מענה שסיפק משרד הבינוני והשיכון למרכז המידע והמחקר בכנסת, אם קיימת דירה בבעלות בני הזוג בה מתגורר בן הזוג וטרם הושג הסכם לחלוקת הבעלות עליה, הזכאות לסיוע תוארך.⁹

בשנת 2023, מימשו את זכאותן לסיוע בשכר דירה 1,510 נשים נפגעות אלימות, כאשר סכומי הסיוע נעים בין 774 ש"ח ועד 1,370 ש"ח. למרות העלייה במחירי השכירות, מאז שנת 2002 סכומי הסיוע כמעט ולא עודכנו. בעוד שבשנת 2002 שיעור סכום הסיוע הניתן לאישה עם ילדים בשנה הראשונה עמד

5 מרכז המידע והמחקר של הכנסת, נובמבר 2023. [נתונים על אלימות כלפי נשים](#).

6 שם.

7 מרכז אדוה, פורום הדיוור הציבורי וקרן אברט, אפריל 2024. [הרחבת מנגנוני הסיוע בדיוור לנשים נפגעות אלימות וילדיהן](#).

8 משרד הבינוני והשיכון, [בקשה לקבלת סיוע בתשלום לשכר דירה לנפגעי אלימות במשפחה](#). נשלף: נובמבר, 2024.

9 מרכז המידע והמחקר של הכנסת, יולי 2022. סיוע בדיוור לנפגעות אלימות במשפחה: תמונת המצב בישראל ומבט משווה.

על 46% משכר הדירה הממוצע, בשנת 2022 ירד שיעור זה ל-33% ועד סוף שנת 2023 הוסיף לרדת ל-25%.¹⁰ שחיקת סכומי הסיוע בשכר דירה לנשים נפגעות אלימות התרחשה על אף שב-2017 אומצו המלצות הוועדה הבינמשרדית לטיפול בתופעת האלימות במשפחה לעדכון סכומי הסיוע בשכר דירה,¹¹ ולמרות המלצות מבקר המדינה שפורסמו בשנת 2021 וכללו המלצה דומה.¹²

בנוסף לסיוע המיועד לדיוור, נשים ששהו למעלה מ-60 יום במקלט, או לפחות חצי שנה בדירת מעבר, זכאיות למענק הסתגלות ממשרד הרווחה. נכון לינואר 2024 סכום המענק החד-פעמי הניתן לאישה, עומד על 11 אלף ₪, ועוד 1,000 ₪ עבור כל ילד שנמצא עמה. המענק ניתן לאישה בתנאי שלאחר עזיבתה את המקלט או את דירת המעבר לא חזרה להתגורר עם הפוגע, ובתנאי שעברו למעלה מחמש שנים מאז הגישה בקשה קודמת למענק.¹³ המענק ניתן במסגרת התוכנית 'דף חדש' המעניקה ליווי לנשים נפגעות אלימות לרבות תמיכה וסיוע בתחומים שונים, אותה מפעילה עמותת 'בעצמי'. תוכנית זו פועלת החל משנת 2019, כאשר לפי נתוני העמותה, בשנת 2021 השתתפו בה 370 נשים יוצאות מקלטים.¹⁴

מענים קיימים במדינות ה-OECD לנשים נפגעות אלימות בתחום הדיוור

לפי דוח שפרסם ארגון ה-OECD בשנת 2023, רוב המדינות החברות בארגון מספקות לנשים נפגעות אלימות מקלטי חירום לטווח קצר, אך לרוב אין מספיק מקומות לענות על הביקוש. לפי הדוח, חלק מהמדינות מציעות דירות מעבר לתקופות ארוכות יותר מזה המוצע בישראל. לדוגמה, בהונגריה קיימת מערכת דירות מעבר הממוקמות בסמוך למרכזי טיפול באלימות במשפחה, ומציעות דיוור לתקופה של עד חמש שנים.¹⁵ נתונים שפורסמו בשנת 2019 הראו שבפועל משך השהות הממוצע בדירות אלו עמד על כשנתיים, שלאחריהן יצאו הנשים למגורים עצמאיים בשכירות פרטית או בדיוור ציבורי.¹⁶

מספר מדינות החברות ב-OECD, ובהן הולנד, בלגיה, אירלנד, פורטוגל, ספרד, יפן ואוסטרליה, מעניקות זכאות ו/או קדימות לנשים נפגעות אלימות בקבלת דיוור ציבורי/חברתי (social housing). מגננון זה פועל באופנים שונים, בהתאם למדיניות הדיוור הציבורי והיקף המלאי הזמין בכל מדינה.

10 מרכז אדוה, פורום הדיוור הציבורי וקרן אברט, אפריל 2024. [הרחבת מנגנוני הסיוע בדיוור לנשים נפגעות אלימות וילדיהן](#); יעל חסון, ירון הופמן-דישון ותהילה שרעבי, מאי 2023. [בית משלך: אי-שוויון מגדרי בדיוור](#). מרכז אדוה.

11 לדוח המלא ר': המשרד לביטחון הפנים, 2016. דוח הוועדה לטיפול בתופעת האלימות במשפחה.

12 מבקר המדינה, 2021. ההתמודדות עם תופעת האלימות בין בני זוג.

13 משרד הרווחה והשירותים החברתיים, [סיוע וזכויות לנפגעות ונפגעי אלימות במשפחה](#). נשלף: נובמבר, 2024.

14 בעצמי, [סיכום תוכנית 'דף חדש' לשנת 2021](#).

15 OECD (2023), [Supporting Lives Free from Intimate Partner Violence: Towards Better Integration of Services for Victims/Survivors](#).

16 UN Women (2019). Comprehensive national-level review of Hungary for the Twenty-fifth anniversary of the Fourth World Conference on Women and adoption of the Beijing Declaration and Platform for Action (1995).

בהולנד, שבה שיעור גבוה במיוחד של דיור ציבורי בבעלות הרשויות המקומיות (כ-34% מכלל יחידות הדיור במדינה הן דירות של הדיור הציבורי/חברתי)¹⁷, הרשות המקומית מחויבת בחוק לספק לנשים נפגעות אלימות היוצאות ממקלטים דירה ציבורית תוך מתן קדימות בתור. גם באירלנד, שבה שיעור נמוך יותר של דיור ציבורי (כ-13% מהדירות)¹⁸, אלימות במשפחה עשויה להיחשב כגורם מספק לקביעת זכאות לדירה. ספרד, שבה שיעור נמוך במיוחד של דיור ציבורי (1% מהדירות)¹⁹, מעניקה קדימות לנשים נפגעות אלימות בתור לדיור הציבורי, אך בהינתן המלאי הנמוך, נשים נפגעות אלימות שאין בעבורן דירה ציבורית זכאיות למענקי סיוע בשכר דירה שעשויים להגיע עד ל-100% מגובה השכירות באזור מגוריהן.²⁰

יש להדגיש כי בשל מחסור כללי במלאי הדיור הציבורי והחברתי במרבית מדינות ה-OECD, זכאות לדירה אינה מביאה בהכרח לקבלת דירה ציבורית. לאור זאת ולמרות המחויבות העקרונית, במדינות רבות לנשים נפגעות אלימות אין מענה מספק בתחום הדיור. על רקע זה, כולל הדוח שפרסם ה-OECD המלצה להגביר את המענים לנשים נפגעות אלימות בדיור לטווח הבינוני והארוך, לרבות הרחבת המלאי של הדיור הציבורי. כמו כן, מדגיש הדוח כי מעני הדיור השונים צריכים להינתן במסגרת של מדיניות גמישה והוליסטית שיעדה הוא תמיכה וסיוע בנשים נפגעות אלימות, גם בטווח הארוך. **נזכיר כי בשנת 2022, שיעורן של דירות הדיור הציבורי מכלל יחידות הדיור בישראל עמד על 1.7%.**²¹

דוח ה-OECD מפנה זרקור אל שתי תוכניות ייחודיות, האחת באוסטרליה, המכונה Keeping Women Safe in their Homes, ובעברית: "שמירה על ביטחון של נשים בבתיהן"; והשנייה, הפועלת בכמה מהמדינות בארה"ב, תחת הכותרת Domestic Violence Housing First, ובעברית: "דיור תחילה בהקשר של אלימות במשפחה". שתי התוכניות הללו מהוות דוגמה לאופן שבו ניתן לספק סיוע לטווח בינוני וארוך לנשים נפגעות אלימות, במסגרת מדיניות הוליסטית וגמישה.

התוכנית באוסטרליה, מספקת תקצוב פדרלי לגופי רווחה בממשלות המקומיות ולארגוני חברה אזרחית, המפעילות תוכניות שמטרתן לאפשר לנשים נפגעות אלימות במשפחה להישאר בביתהן, במקום להתמודד עם ההשלכות של יציאה ממקום המגורים הקבוע. הגופים המפעילים את התוכנית הפדרלית אחראים להתאמת התוכנית לקהל או לאוכלוסייה הספציפית שבטיפולם.²²

התוכנית הפדרלית מבוססת על פיילוט שפעל במדינת ניו סאות' ויילס באוסטרליה החל משנת 2000

17 נתון לשנת 2021, מתוך OECD Affordable Housing Database.

18 נתון אחרון לשנת 2016. שם.

19 נתון לשנת 2019. שם.

20 OECD, 2023. [When Home is Not a Safe Haven: Safe and Affordable Housing within a Holistic Response to Intimate Partner Violence](#).

21 מבקר המדינה, יולי 2024. רכישה ומכירה של דירות הדיור הציבורי – ביקורת מעקב.

22 NSW [Program Guidelines for Staying Home Leaving Violence Program](#).

זוכה להצלחה.²³ התוכנית מהווה מרכיב מרכזי בתוכנית הלאומית האוסטרלית למיגור האלימות כלפי נשים וילדים, ומתקצבת בסכום הולך וגדל.²⁴ בשנת 2023, התוכנית פעלה ב-43 מוקדים ברחבי אוסטרליה, ומסייעת לאלפי נשים מדי שנה.²⁵

הזכאות להשתתפות בתוכנית האוסטרלית מוקנית לנשים נפגעות אלימות במשפחה, על בסיס הפנייה של לשכות הרווחה המקומיות. התוכנית אינה תלויה בסוג המגורים של נפגעת האלימות כך שזכאיות להשתתף בה נשים המתגוררות בדירה בבעלותן, בשכירות או בכל דפוס מגורים אחר, ללא תלות בשהייה קודמת במקלט.

התוכנית כוללת תשלומי סיוע בדיוור, וכן סיוע כספי נוסף שמטרתו התקנת אמצעי בטיחות במקום המגורים, העבודה ו/או הלימודים. מתוך הבנה שהסיכון לאובדן מקום המגורים כתוצאה מאלימות במשפחה אינו מוגבל רק לזמן המייד, התוכנית מתמקדת בתכנון ובהערכה מתמדת של הצרכים של האישה נפגעת האלימות וילדיה, וכן ושל הסיכונים להם הם חשופים. במסגרת הליווי הניתן בתוכנית, נשים מקבלות מידע שוטף על האפשרויות העומדות בפניהן תוך קבלת סיוע משפטי ואחר להסדרת פרידה או גירושין מהתוקף, באופן שיאפשר להן להישאר בביתן או לעבור למקום מגורים אחר, בהתאם לבחירתן.

בארצות הברית, המודל של 'דיוור תחילה בהקשר של אלימות במשפחה' מכיר גם הוא בקשר בין אלימות במשפחה לחסרות בית בקרב נשים. המודל מספק סיוע בדיוור ומימון גמיש לנפגעות, תוך הדגשת תמיכה הוליסטית בנשים המשתתפות. התוכנית האמריקאית החלה בתור פיילוט במדינת וושינגטון בשנת 2009. מטרת הפיילוט היה לספק לנפגעות אלימות במשפחה דיוור יציב במהירות האפשרית, ללא צורך לעמוד בדרישות סף מסוימות של תוכניות או שהיה במקלטים. בשנים האחרונות התרחב השימוש במודל למדינות נוספות בארה"ב, בהן קליפורניה, יוטה, קולורדו ואוהיו.²⁶

התוכנית בארצות הברית מעמידה לנשים נפגעות אלימות ליווי במגוון תחומים הקשורים לדיוור, הכנסה, בריאות, תעסוקה, חינוך והכשרה מקצועית. ליווי זה ניתן על ידי 'מנהלת מקרה', המקבלות הכשרה לעבודה באמצעות גישת 'טיפול מכוון טראומה' ופועלות בשיתוף פעולה עם גורמים רלוונטיים נוספים כמו סוכנויות דיוור, משטרה מקומית, שירותי בריאות, מקלטים, משרדי ממשלה

Breckenridge, J., Whitten, T., Burton, M., Dubler, N., & Suchting, M., 2022. *Staying Home Leaving Violence Evaluation: Final Report*. Sydney: Gendered Violence Research Network, UNSW Sydney. [Staying Home Leaving Violence Evaluation Report 2022](#). 23

AU Department of Social Services, 2022. [Australian Government The National Plan to End Violence against Women and Children 2022-2032](#). 24

NSW Webpage [Staying Home Leaving Violence | Communities and Justice](#). 25

Sullivan, C. M., Strom, J., & Fluegeman, S. 2017. *Establishing Domestic Violence Housing First in California: A Process Evaluation*. Prepared for the Blue Shield of California Foundation and California Office of Emergency Services. Michigan State University Research Consortium on Gender-Based Violence, California Partnership to End Domestic Violence, and all participating agencies. <https://wscadv.org/wp-content/uploads/2018/01/CA-DVHF-Evaluation-Report-FINAL.pdf> 26

וארגונים נוספים, כדי להבטיח שהנשים יקבלו את השירותים הדרושים להשגת היעדים שנקבעו בתוכנית האישיית שלהן.

בהערכה שבוצעה לתוכנית בשנת 2022, המודל של 'דיור תחילה בהקשר של אלימות במשפחה' נמצא יעיל יותר ממודלים אחרים בכל הנוגע להבטחת דיור יציב לנשים נפגעות אלימות ובהבטחת ביטחונן כמו גם בריאותן הנפשית שלהן ושל ילדיהן. עוד העלתה ההערכה כי השפעות חיוביות אלו התרחשו במהירות יחסית, במהלך ששת החודשים הראשונים של השתתפות הנשים בתוכנית, ונשארו יציבות גם במהלך השנתיים הבאות.²⁷

שתי התוכניות – באוסטרליה ובארצות הברית – מוצגות לחיוב על ידי ה-OECD כתוכניות גמישות והוליסטיות, המאפשרות יציבות ארוכת טווח בדיור לנשים נפגעות אלימות, תוך התמקדות בצורכי הנשים והרחבת העצמאות שלהן בתחום הדיור. הניסיון המצטבר בתוכניות אלו מראה כי שיעור גבוה יחסית של נשים שהשתתפו בהן, השיגו עצמאות כלכלית ומקום מגורים יציב. עם זאת, נראה כי בשתי התוכניות, השקעה נוספת במנגנוני דיור לטווח בינוני וארוך, כמו דיור ציבורי או דיור בקהילה, לצד אפשרויות שונות של דיור זמני, יכולה הייתה לסייע באופן ניכר לכלל נפגעות האלימות, ובהן נשים נפגעות אלימות שאינן יכולות או אינן מעוניינות להישאר בבתיהן.

Sullivan, C.M., Guerrero, M., López-Zerón, G., Simmons, C., Ayeni, O., & Chiamonte, D. 2022. *Domestic Violence Housing First Demonstration Evaluation Project: Final Report*. Michigan State University. [Domestic Violence Housing First Demonstration Evaluation Project Final Report](#).

על בסיס הסקירה הבינלאומית המוצגת כאן, להלן מספר נקודות מנחות לעיצוב מדיניות שמטרתה מתן מענה דיור ארוך-טווח לנשים נפגעות אלימות בישראל:

1 הרחבת הדיור הציבורי והגדלת ההשקעה בו:

על רקע המחסור החריף בישראל בדיור ציבורי, יש לפעול להרחבת המלאי ושיפורו, תוך ייעוד חלק מהמלאי לנשים נפגעות אלימות, עם דגש על דיור המותאם לאימהות עם ילדים. יש להדגיש כי הרחבת הדיור הציבורי כמענה רחב הניתן לאוכלוסייה שאינה יכולה להרשות לעצמה קורת גג יציבה בשוק הפרטי, עשויה לספק מענה לא רק לנשים שהוכרו כנפגעות אלימות, אלא גם לסייע לנשים לצאת מתוך מערכות יחסים פוגעניות עוד טרם התרחשותם של אירועי אלימות.

2 ביטול התנאי לשהות במקלט כקריטריון לקבלת סיוע מדינתי נוסף:

בדומה למדיניות הנהוגה במדינות רבות ב-OECD, יש להרחיב את מנגנוני הסיוע לנשים נפגעות אלימות בישראל ולהחילם על כלל הנשים שהוכרו כנפגעות אלימות, גם אם לא שהו במקלט. בכלל זה יש להבטיח כי הזכאות לקבלת תשלומי סיוע בשכר דירה ולקבלת מענק ההסתגלות תינתן לנשים שהוכרו כנפגעות אלימות, גם ללא תקופת שהייה במקלט.

3 הרחבה, התאמה והארכה של מנגנון 'דיור המעבר' כמענה לטווח הבינוני:

על רקע המחסור במנגנוני סיוע בדמות מגורי ביניים מותאמים, יש לפעול להגדלת מספר דירות המעבר המספקות מענה לטווח בינוני לנשים נפגעות אלימות, ולהתאמתן לצורכי הנשים – בדגש על מתן אפשרות של מגורים עצמאיים לנפגעות אלימות עם ילדים. כמו כן, יש לאפשר שהות ארוכה יותר בדירות המעבר, עד להשגת עצמאות כלכלית שתאפשר לנשים להשיג קורת גג בכוחות עצמן.

4 שילוב גישה הוליסטית וגמישה במסגרת תוכניות לסיוע בדיור לנשים נפגעות אלימות:

על בסיס הניסוח החיובי בתוכניות המדיניות באוסטרליה ובארצות הברית, ועל בסיס המלצות ה-OECD, יש לפעול להרחבת המענים המשלימים הניתנים לנשים נפגעות אלימות ולשלבם כחלק מתוכניות הסיוע בדיור – לרבות מענים מתחומי הבריאות, התעסוקה, החינוך וההכשרה מקצועית. כמו כן, יש לשלב במסגרת מנגנוני התמיכה גם ליווי משפטי להבטחת זכויותיהן של נפגעות אלימות, כמו הסדרת גירושין או פרידה מהתוקף ושמירה על זכויות כלכליות וזכויות על דירת המגורים. בתוך כך, יש לוודא את התאמתם והיקפם של המענים הניתנים לאוכלוסיות מגוונות, כולל נשים מהחברה הערבית והחברה החרדית, וכן נשים מבקשות מקלט וחסרות מעמד.

נקודות אלו מצטרפות להמלצות קודמות שפורסמו בנייר העמדה של מרכז אדוה, פורום הדיור הציבורי וקרן אברט, ועיקרן: ²⁸

- 1 להכיר בנפגעות אלימות במשפחה כזכאיות לדיור ציבורי ולהרחיב באופן משמעותי את סכומי הסיוע בשכר דירה.
- 2 להכיר במעגל גדול יותר של נפגעות האלימות כזכאיות לסיוע בדיור.
- 3 לפעול אקטיבית למיצוי זכויות התחום הדיור בקרב נפגעות אלימות בכלל, ובקרב נפגעות אלימות בחברה הערבית בפרט.
- 4 לקבוע כי נשים נפגעות אלימות יהיו זכאיות לקצבת מחיה נוספת – עד שתובטח עצמאותן הכלכלית.

²⁸ מרכז אדוה, פורום הדיור הציבורי וקרן אברט, אפריל 2024. [הרחבת מנגנוני הסיוע בדיור לנשים נפגעות אלימות וילדיהן](#).

מרכז אדוה